

Amsterdam, november 2018
In opdracht van de Koninklijke Vereniging voor de Staathuishoudkunde (KVS)

Stakeholderanalyse KVS

Eindrapportage

Thierry Belt
Valentijn van Spijker

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst-oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2018-102

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2018 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Samenvatting

De Koninklijke Vereniging voor de Staathuishoudkunde (KVS) is de oudste vereniging van economen in Nederland. De vereniging heeft een verbindende rol in de gemeenschap van economen en is zichtbaar door het organiseren van verschillende activiteiten en het publiceren van bundels. Ten behoeve van de strategiebepaling heeft de KVS aan SEO Economisch Onderzoek gevraagd om een stakeholdersonderzoek.

Het onderzoek bestaat uit een enquête onder de doelgroep en een aantal interviews. Een eerste blik op de demografische gegevens van de respondenten die de enquête hebben ingevuld geeft het volgende beeld van de KVS: het ledenbestand is overwegend man en relatief op leeftijd. Voornamelijk academici, beleidsmakers en onderzoekers zijn lid van de KVS. De KVS wordt vaak geassocieerd met de begrippen “beleid” en “wetenschap”, maar ook de typering “grijs” komt relatief vaak voor.

Een grote meerderheid van de respondenten kent de KVS via een bezoek aan de Nederlandse Economendag of via een ESB gerelateerd kanaal. In een eerder stadium raakten veel van de huidige leden bekend met de vereniging via de jaarlijkse preadviezen. In het verleden waren jongere economen en studenten vaker als lid verbonden aan de KVS en haar activiteiten, maar tegenwoordig zijn maar weinig mensen binnen de doelgroep bekend met de beroepsvereniging. Na een korte introductie van de KVS geeft een meerderheid van de respondenten aan op dit moment geen lid te willen worden, maar wellicht “later” wel.

De voornaamste reden om lid te zijn van de KVS is om op de hoogte te blijven van economische ontwikkelingen en om debat en discussie te volgen en te stimuleren. Echter, veel mensen dragen de KVS een warm hart toe vanwege betrokkenheid uit het verleden en zijn lid in het belang van het bestaan van de beroepsvereniging. Mensen die geen lid zijn geven aan de meerwaarde niet te zien of niet op de hoogte te zijn van het bestaan van de vereniging. Waar de huidige leden van de KVS doorgaans niet aangeven een probleem te hebben met de kosten omtrent lidmaatschap, vormt de prijs relatief vaak een belemmering voor studenten en jonge economen om lid te worden. De koppeling met de ESB wordt door velen als suboptimaal gezien.

Waar de meeste leden van de KVS aangeven alle activiteiten te kennen, zijn enkel de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing bekend bij het grote publiek. De activiteiten van de KVS worden doorgaans positief tot zeer positief beoordeeld, maar de tijd ontbreekt vaak om deze activiteiten te bezoeken. Relatief vaak zijn mensen er niet van op de hoogte dat een activiteit door de KVS wordt georganiseerd en weten daardoor ook niet van het bestaan van de vereniging.

Voor leden is het faciliteren van discussie en debat erg belangrijk, terwijl niet-leden het contact met en overdracht van kennis uit de academische wereld belangrijker achten. Studenten daarentegen zien de KVS graag als een verlengstuk van een studievereniging waarin aandacht wordt besteed aan loopbaanoriëntatie en carrièremogelijkheden.

Op basis van de enquête en de interviews komt een aantal aanbevelingen naar boven. De KVS zou meer moeten doen op het gebied van eigenstandige publicaties, het opzetten van een congres voor academici en het opzetten van een internationaal netwerk van economen. De KVS is een 'ervaringsgoed' en een kostenbatenanalyse valt negatief uit. Om deze reden wordt er een actievere ledenwerving op universiteiten voorgesteld waarbij studenten en jonge economen zich bij de vereniging kunnen aansluiten, tegen een gereduceerd tarief, om de baten tegen geringe kosten te kunnen ervaren.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding en onderzoeksvraag	1
2 Fase 1: Stakeholders en Enquête	3
2.1 Demografische gegevens.....	3
2.2 Bekendheid KVS	5
2.3 Activiteiten.....	8
2.4 Beeld en toekomstvisie.....	14
3 Fase 2: Focusgroepen	19
3.1 De KVS als beroepsvereniging	19
3.2 Diversiteit en Ledenwerving.....	20

1 Inleiding en onderzoeksvraag

De KVS is de oudste vereniging van economen in Nederland. De vereniging heeft een rol in de gemeenschap van economen, organiseert ieder jaar een aantal succesvolle activiteiten en publiceert interessante bundels. Het ledenbestand vergrijst en de aanwas van nieuwe leden stukt. Ook lijkt het erop dat economen graag naar de evenementen komen, maar minder geneigd zijn om lid te worden van de beroepsvereniging.

Bestuursleden van de KVS hebben ieder een aantal mensen geïnterviewd over het beeld dat bestaat over de KVS, wat men verwacht van een beroepsvereniging en wanneer men lid zou worden van de vereniging. Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat er behoefte is aan een vereniging en/of netwerk van economen, dat de meeste activiteiten worden gewaardeerd, maar dat jonge economen vooral internationale netwerken onderhouden om te publiceren en minder betrokken zijn bij de Nederlandse (beleids)discussies. Ten slotte volgt uit de interviews dat de KVS een nuttige rol zou kunnen spelen in de aansluiting tussen wetenschap en beleid.

Voor het formuleren van een lange-termijn strategie voor de KVS is het belangrijk dat deze informatie wordt getoetst en vervolgens wordt verdiept in een stakeholderanalyse. De KVS heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd om deze analyse uit te voeren. Dit rapport is het resultaat van deze analyse.

Het onderzoek start met een gedetailleerde inventarisatie van de stakeholders van de KVS om meer inzicht te krijgen in de potentiële doelgroepen van de beroepsvereniging. Vervolgens is er een enquête, gebaseerd op de eerste analyse, uitgezet onder de stakeholders om een breed beeld van de KVS te verkrijgen. Economen uit de verschillende deelsectoren van de Nederlandse economie zijn benaderd om de KVS vanuit verschillende perspectieven uit te lichten.

De eerste fase van het onderzoek levert een overzicht op van de meningen van Nederlandse economen over de KVS. Aan de hand van dit overzicht zijn in de tweede fase diepte-interviews afgenomen en focusgroepen opgezet om met meer diepgang over de beroepsvereniging te discussiëren. Hierbij is getracht een zo veelzijdig mogelijk collectief aan gesprekspartners te bereiken. Centraal in beide fasen stonden de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is het beeld dat de Nederlandse econoom heeft bij de KVS?
- Op welke wijze kan de beroepsvereniging weer een grotere rol binnen het economisch vakgebied gaan spelen?

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 worden de resultaten van de enquête besproken. Hierin komen de demografische gegevens van de respondenten aan bod, de bekendheid met de KVS en haar activiteiten en het beeld dat de respondenten hebben bij de KVS aangevuld met eventuele aanbevelingen. In hoofdstuk 3 worden de conclusies van de focusgroepen en diepte-interviews besproken. Hierin wordt het beeld dat mensen bij de KVS hebben met meer diepgang toegelicht en worden er aanbevelingen gedaan ten behoeve van de strategiebepaling.

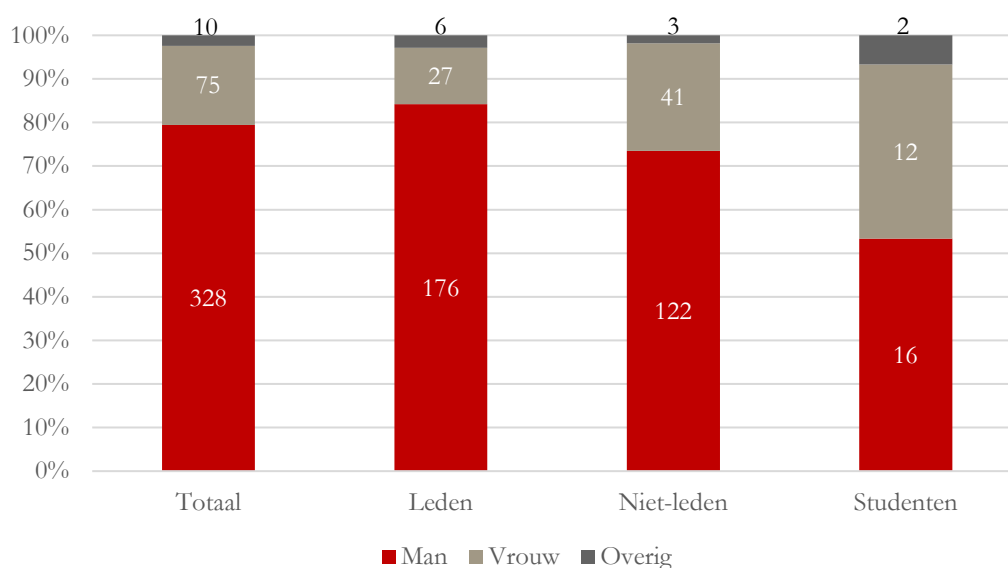
2 Fase 1: Stakeholders en Enquête

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête besproken. Voor een eerste beeld van de steekproef zullen als eerste de demografische gegevens van de respondenten inzichtelijk worden gemaakt. Vervolgens zullen de bekendheid met de beroepsvereniging en de activiteiten aan bod komen, alvorens er dieper in wordt gegaan op het beeld dat momenteel heerst over de KVS en de bijbehorende toekomstvisie van de respondenten. Respondenten hebben zowel de mogelijkheid om hun mening kenbaar te maken middels de antwoorden op de meerkeuzevragen als door een bij iedere vraag bijgesloten opmerkingenvak.

2.1 Demografische gegevens

Figuur 1 laat zien dat het overgrote deel van de respondenten man is.^{1, 2} Onder niet-leden is het aandeel mannen iets lager dan onder leden, respectievelijk 73 procent en 84 procent. Onder de bereikte studenten zijn mannen licht oververtegenwoordigd: 53 procent van de studenten is man tegenover 40 procent vrouwen.³

Figuur 1 Mannen zijn oververtegenwoordigd in de totale steekproef

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)

De gemiddeldes zijn getrokken uit een steekproef van in totaal 413 respondenten, 209 leden, 166 niet-leden en 30 studenten. Tot de categorie "overig" behoren alle respondenten die zich niet met de vooropgestelde categorieën identificeerden of deze vraag niet beantwoord hebben.

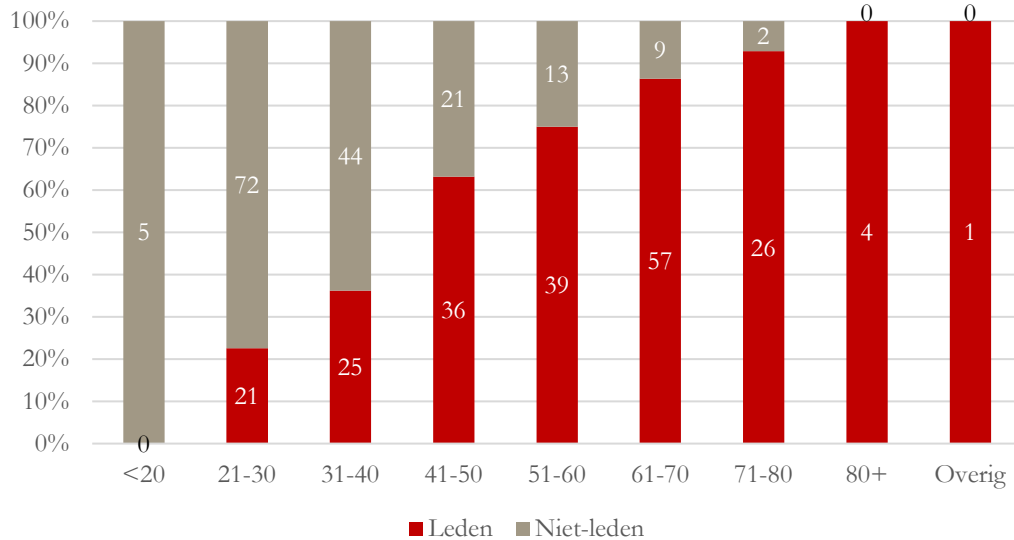
¹ Een groot deel van de respondenten is aangeschreven vanuit het ledenbestand van de ESB/KVS. Derhalve kan de scheve verdeling een gevolg zijn van overmatige vertegenwoordiging van deze groep binnen het totaal.

² Het totaal van mannen en vrouwen telt niet op tot 100 procent, omdat een aantal respondenten de antwoordopties "anders" en "wil ik niet zeggen" heeft gemarkeerd.

³ Dit is gebaseerd op een relatief kleine steekproef van 30.

Figuur 2 geeft de verdeling van de verschillende leeftijden van de leden en niet-leden weer. De figuur laat zien dat leden gemiddeld ouder zijn dan de niet-leden die de enquête hebben ingevuld. Deze verdeling over leeftijden is mogelijk één van de redenen voor de verschillen in voorkeuren onder leden en niet-leden.

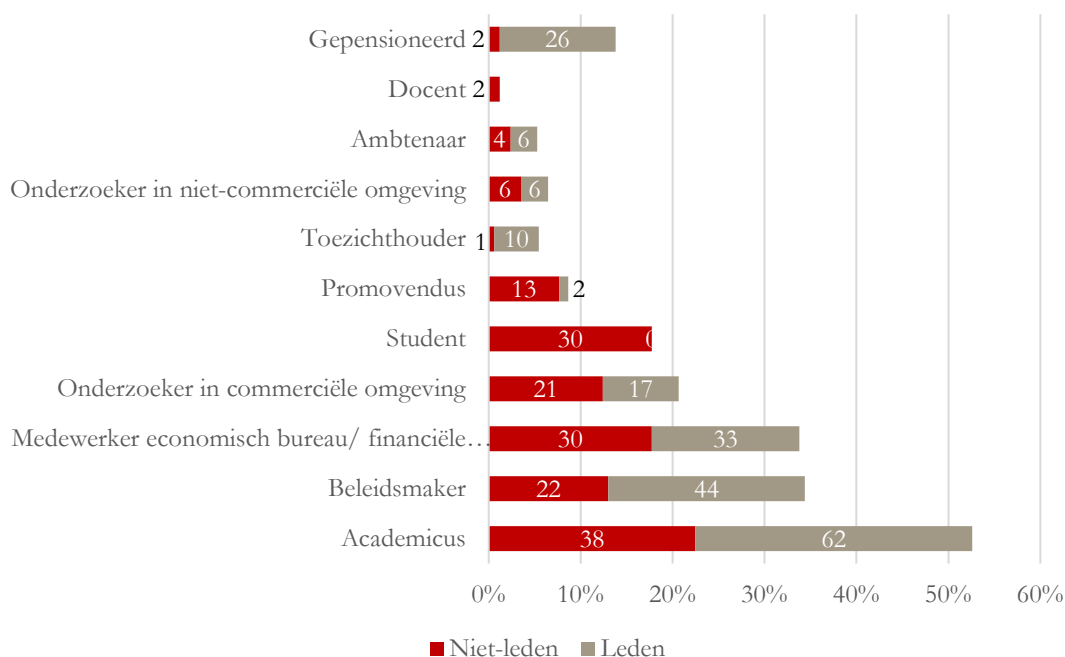
Figuur 2 Onder de respondenten zijn KVS-leden over het algemeen ouder dan niet-leden

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
Op basis van 209 leden en 166 niet-leden. Tot de categorie "overig" behoren alle respondenten die liever geen leeftijd wilden opgeven.

Figuur 3 geeft weer dat KVS-leden met name werkzaam zijn als academicus, beleidsmaker of als medewerker van een economisch bureau of financiële instelling (samen goed voor ongeveer tweederde van de respondenten die lid zijn). Ook onder de niet-leden vertegenwoordigen deze beroepsgroepen een aanzienlijk aandeel. De verdeling over de verschillende beroepsgroepen is meer evenredig, omdat studenten en promovendi binnen deze groep ook een aanzienlijk aandeel vertegenwoordigen. Opvallend is het aantal gepensioneerden dat binnen de huidige steekproef een aandeel van 13 procent vertegenwoordigt.

Figuur 3 Leden van de KVS zijn met name te vinden onder de academici, beleidsmakers, en onderzoekers

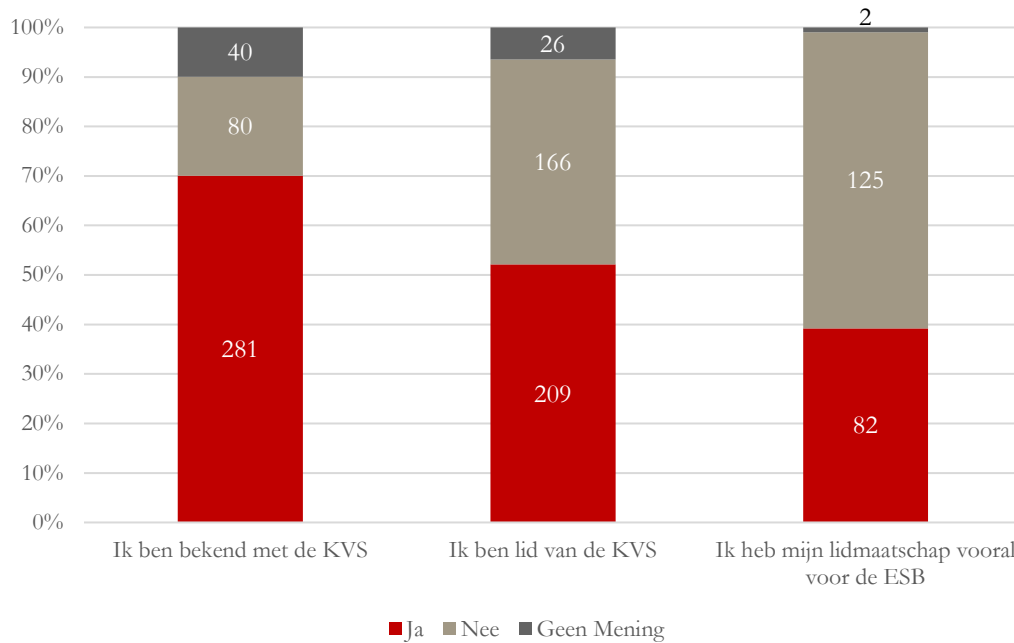
Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
Op basis van 166 niet-leden en 209 leden.

2.2 Bekendheid KVS

Een groot deel van de ondervraagden is bekend met en tevens lid van de KVS.⁴ Figuur 4 geeft weer dat ruim 80 procent van de ondervraagden bekend is met de KVS, van wie ruim tweederde aangeeft lid te zijn van de KVS. Voor de meeste leden is het lidmaatschap van ESB geen reden om lid te zijn van de KVS.

⁴ Dit percentage dient met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, omdat het ledenbestand van de KVS/ESB een relatief groot deel binnen de totale steekproef beslaat. Derhalve zal het geen perfecte afspiegeling van de werkelijkheid zijn.

Figuur 4 Een grote meerderheid van de ondervraagden is bekend met de KVS en een kleine meerderheid is tevens lid

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
Kolom "1" en "2" zijn op basis van het totaal aantal respondenten en kolom "3" is op basis van het totaal aantal leden.

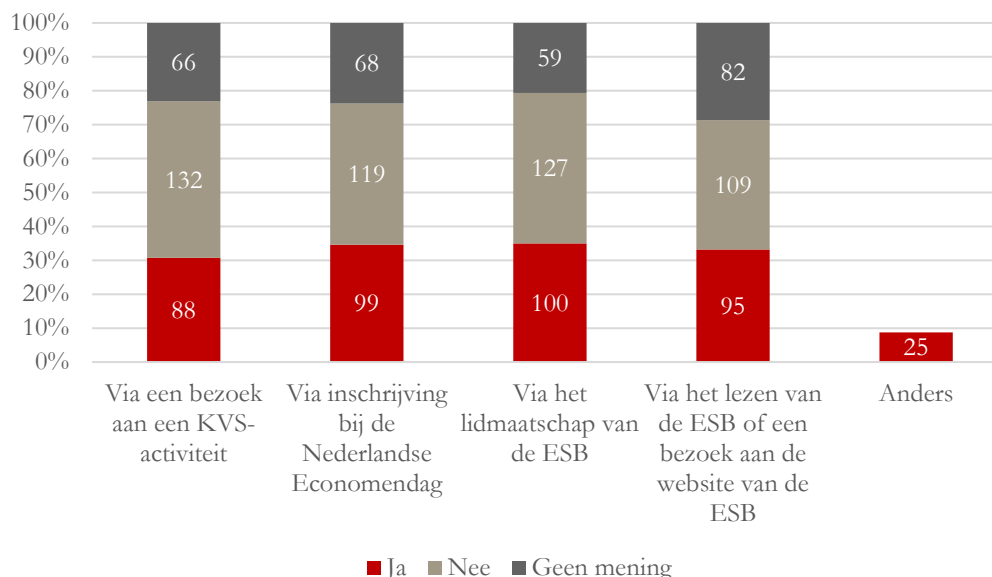
Via verschillende kanalen worden mensen bekend met de KVS. Figuur 5 geeft aan dat tussen de 80 en 100 respondenten in aanraking zijn gekomen met de KVS via een bezoek aan één of meerdere activiteiten of via de ESB. De Nederlandse Economendag is een belangrijke activiteit waardoor mensen in aanraking komen met de KVS. Opvallend is dat het aantal mensen dat aangeeft bekend te zijn geraakt met KVS via een bezoek aan een KVS-activiteit lager is dan via een inschrijving bij de Nederlandse Economendag. Deze cijfers suggereren dat mensen niet altijd op de hoogte zijn van de betrokkenheid van de KVS bij de verschillende activiteiten en evenementen. Uit de focusgroepen komt eenzelfde beeld naar voren over de link tussen activiteiten en de KVS.

Uit de enquête blijkt dat een deel van de respondenten in aanraking komt met de KVS zonder lid te zijn. Sommige respondenten geven aan dat collega's lid zijn of hebben toegang tot ESB via de werkgever. Dit is tevens één van de redenen dat sommigen het lidmaatschap liever losgekoppeld zien van de ESB. Bovendien bemoeilijkt deze constructie een eventueel declaratieproces van deelname aan de Nederlandse Economendag bij de werkgever.

Een aantal mensen geeft aan dat ze in hun studententijd lid zijn geworden toen er sprake was van een gereduceerd tarief en toen jonge economen nog actief geworven werden. Ook was een aantal economen op jonge leeftijd actief betrokken bij het schrijven van de preadviezen en zodoende zijn zij bekend geraakt met de KVS.

Veel studenten en jonge economen zijn niet bekend met de vereniging en derhalve ook geen lid. Indien mensen uit deze groep wel bekend waren met de KVS of via de enquête bekend zijn geraakt, geven ze vaak aan pas op latere leeftijd aan een lidmaatschap te denken. Het lage aandeel vrouwen binnen het economisch vakgebied is vaak onderwerp van gesprek. In de enquête wordt door enkele vrouwen aangegeven dat ze terughoudend zijn om het ‘mannenbolwerk’ van de KVS te betreden.

Figuur 5 Diverse kanalen om met de KVS in aanraking te komen

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)

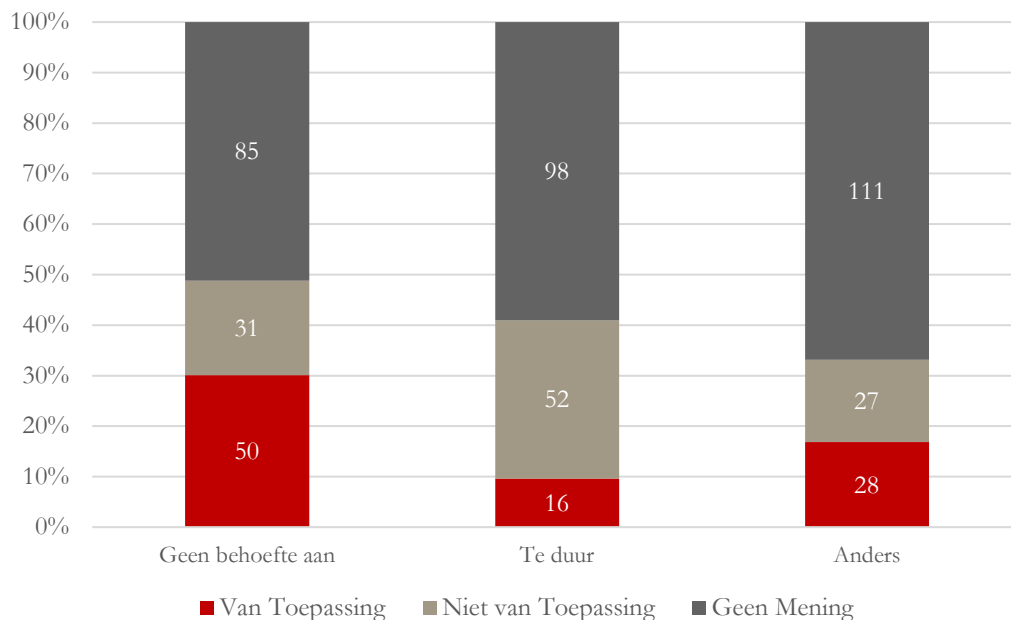
Een klein deel van de niet-leden geeft in de enquête aan dat de prijs de doorslaggevende factor is in de keuze om geen lid te worden van de KVS. Figuur 6 laat zien dat 10 procent van de niet-leden aangeeft het lidmaatschap van de KVS te duur te vinden. Uit de focusgroepen blijkt dat veel mensen geen goed beeld hebben van de kosten van het lidmaatschap en daardoor niet in staat waren de vraag correct te beantwoorden. Tevens is naar voren gekomen dat met name onder studenten en jonge economen de betalingsbereidheid voor het lidmaatschap onder de vastgestelde prijs ligt.

Een groot deel van de respondenten is niet aanraking geweest met de KVS. Vooral onder studenten en jonge economen is bekendheid met de beroepsvereniging gering. Een enkeling geeft aan wel bekend te zijn met de Nederlandse Economendag, maar niet te weten dat dit evenement medegeorganiseerd wordt door de KVS. Onder respondenten die wel bekend zijn met de KVS wordt dikwijls aangegeven dat de directe meerwaarde van de beroepsvereniging niet duidelijk is. Na een korte introductie van de vereniging wordt dit beeld bevestigd door de overige respondenten.

De koppeling tussen de KVS en ESB wordt als niet-ideaal beoordeeld. Een groot deel van de respondenten heeft reeds toegang tot ESB via de werkgever en beschouwt dat als voldoende. Voor de mensen die hier graag een persoonlijk lidmaatschap van de KVS aan toe zouden willen voegen vormt een nieuw ESB-abonnement vaak een hoge drempel. Men is bereid een prijs te betalen voor een lidmaatschap bij de KVS, maar niet ter hoogte van een volledig ESB-abonnement dat reeds

gelezen kan worden via de werkgever. Voor sommigen was de invoering van een verplicht ESB-abonnement zelfs de reden om na vele jaren het lidmaatschap op te zeggen.

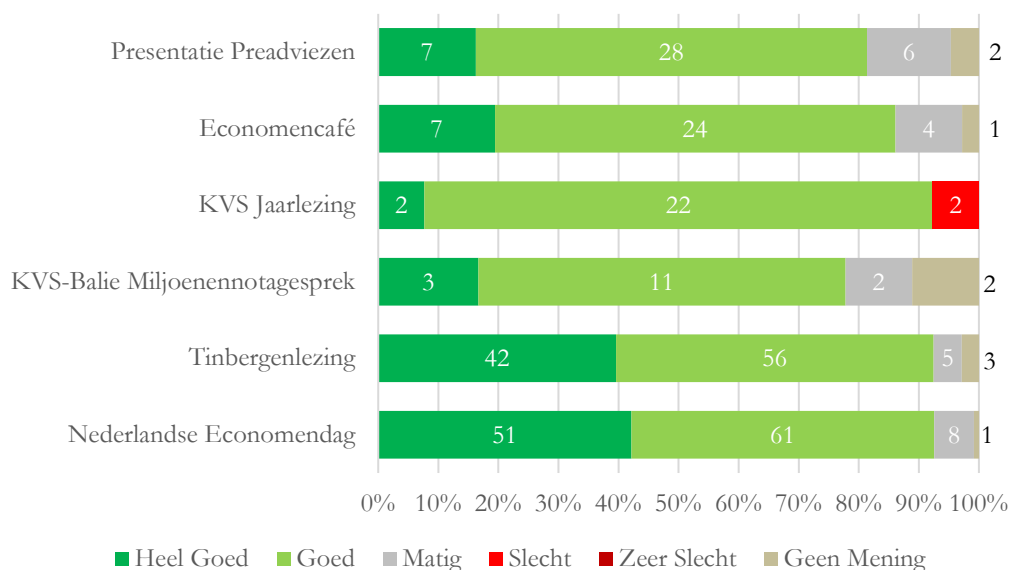
Figuur 6 Een groot deel van de mensen heeft nooit bij een lidmaatschap van de KVS stilgestaan “Waarom bent u geen lid van de KVS?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
Op basis van 166 respondenten die hebben aangegeven geen lid van de KVS te zijn.

2.3 Activiteiten

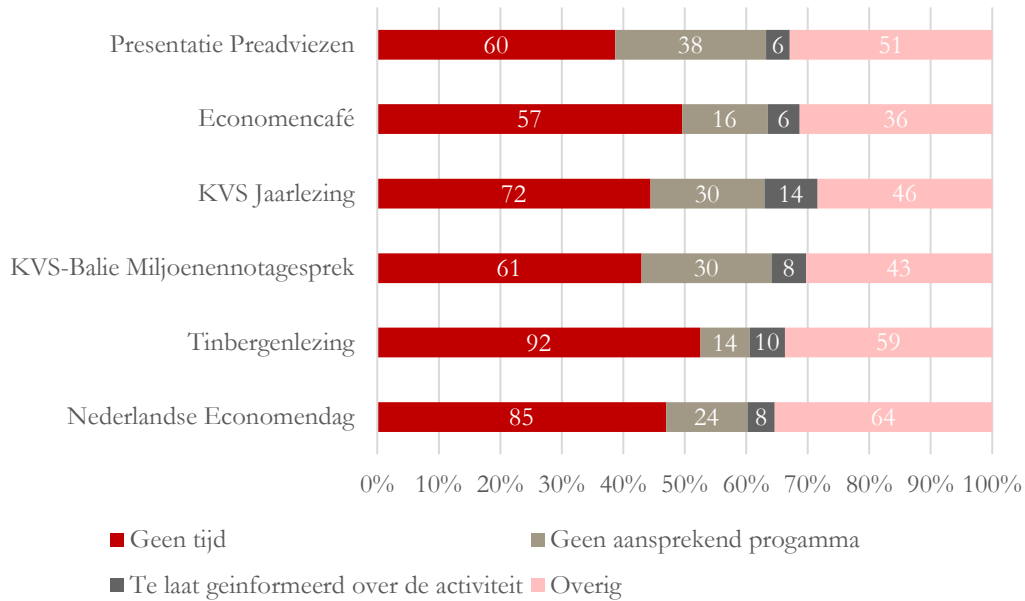
De activiteiten van de KVS worden doorgaans positief tot zeer positief beoordeeld. Figuur 7 geeft de beoordelingen van de bezoekers van de activiteiten die (mede) georganiseerd zijn door de KVS weer. De meerderheid van de respondenten beschouwt de activiteiten als “goed”. Bovendien beoordeelt een aanzienlijk deel van de respondenten de Nederlandse Economedag en de Timbergenlezing als “heel goed”. In verband met andere werkgerelateerde activiteiten, vinden sommige respondenten het aantrekkelijk wanneer meer activiteiten in de avonden plaatsvinden. Ondanks dat de KVS op het snijvlak van wetenschap en beleid opereert, missen veel leden de interactie tussen de twee. Er wordt voorgesteld om meer activiteiten in Den Haag plaats te laten vinden om zodoende dichterbij de beleidsbepalende organen te opereren. Een enkeling geeft aan dat het economisch beleid niet in zijn of haar interessegebied ligt of dat de onderwerpen wel degelijk interessant zijn, maar simpelweg niet aansluiten bij de professionele werkzaamheden en daarmee slechts een geringe meerwaarde vertegenwoordigen.

Figuur 7 De activiteiten van de KVS worden doorgaans als positief tot zeer positief beoordeeld

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
Ten opzichte van de respondenten die hebben aangegeven de activiteiten bezocht te hebben.

Beperkte beschikbare tijd vormt de grootste beperking in het bezoeken van KVS-evenementen. Figuur 8 geeft weer dat iets minder dan de helft van de respondenten aangeeft onvoldoende tijd beschikbaar te hebben om één of meerdere evenementen te bezoeken, ondanks de tijdige berichtgeving. Met name voor kortdurende activiteiten zijn de kosten voor mensen woonachtig buiten de Randstad hoog. Deze hoge kosten zijn consistent met de wens voor meer activiteiten op verschillende locaties verspreid door het land of een mogelijkheid de evenementen via een online kanaal bij te wonen. Voor de meest populaire evenementen, de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing, geeft respectievelijk 12 procent en 8 procent aan dat zij het programma onvoldoende aansprekend vinden. Met name voor de presentatie van de preadviezen en het KVS-Balie Miljoenennotagesprek liggen deze percentages hoger, respectievelijk 24 procent en 21 procent. Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen ‘interessant’ en ‘relevant’. In combinatie met een druk schema geven veel mensen aan de evenementen niet te bezoeken omdat het niet altijd geheel relevant is voor het vakgebied, ondanks dat het eventueel wel aansluit bij de persoonlijke interesses. Jonge economen zijn zich er ook niet altijd van bewust dat zij ook tot de doelgroep behoren, omdat veel activiteiten wederom geassocieerd worden met de begrippen “oud” en “mannelijk”. Jonge economen die wel besluiten de evenementen bij te wonen geven aan dat er te weinig gelijkgezinden aanwezig zijn om zich volledig op hun gemak te voelen. De grote hoeveelheid kennis die op een evenement aanwezig is wordt gewaardeerd.

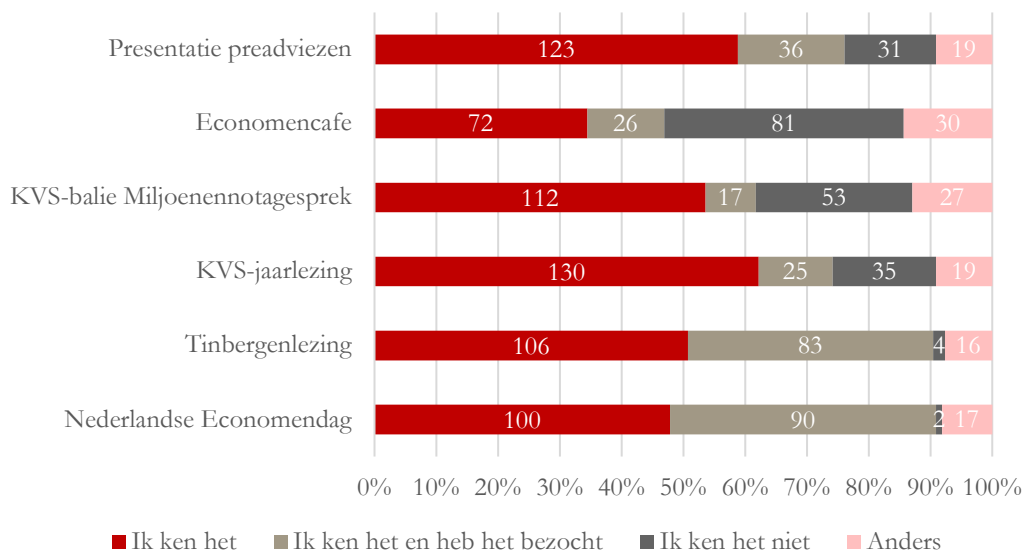
Figuur 8 De tijd vormt de grootste belemmering in het bezoeken van de activiteiten
“Waarom heeft u de volgende activiteiten niet bezocht?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Ten opzichte van het aantal respondenten dat heeft aangegeven de betreffende activiteit niet bezocht te hebben.

De overgrote meerderheid van de leden van de KVS is bekend met de activiteiten georganiseerd door de vereniging. Figuur 9 laat zien dat 9 van de 10 leden van de KVS bekend zijn met de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing. Het aantal mensen dat deze evenementen ook daadwerkelijk bezoekt ligt rond de 40 procent. De KVS-jaarlezing en de presentatie van de preadviezen zijn eveneens bij meer dan 70 procent van de leden bekend. Het economencafé is het minst bekende evenement: 46 procent van de leden is bekend met dit evenement. Tussen de 12 procent en 17 procent van de leden bezoekt ook daadwerkelijk de KVS-Jaarlezing, het Economencafé of de Presentatie van de Preadviezen. Het KVS-Balie Miljoenennotagesprek is het minst populair; 8 procent van de leden bezoekt het evenement.

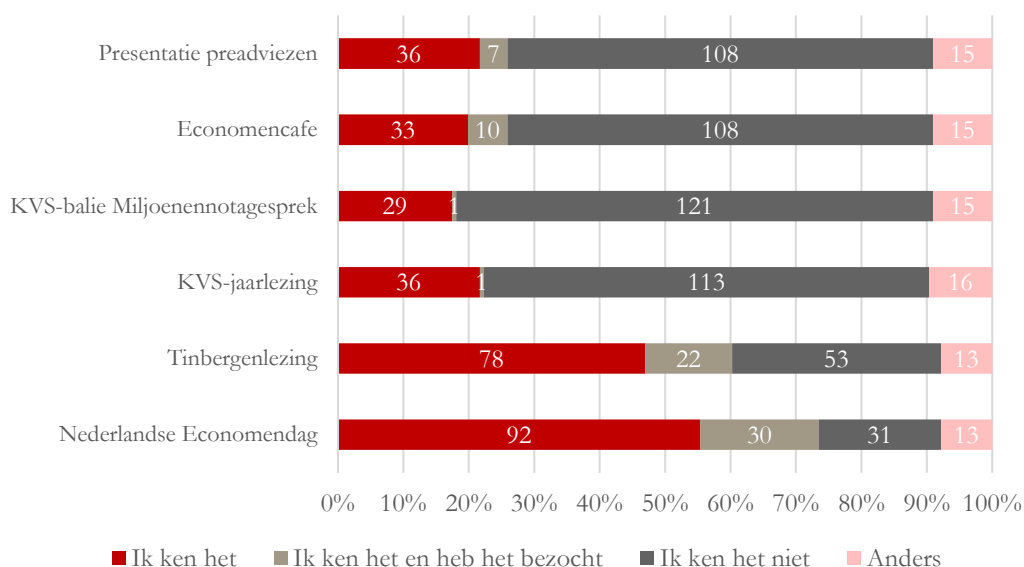
Figuur 9 Het merendeel van de KVS-leden is op de hoogte van de evenementen georganiseerd door de vereniging

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 De bekendheid met de activiteiten is gestaafd aan de hand van het totaal aantal respondenten dat aan heeft gegeven lid te zijn.

Met uitzondering van de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing zijn de evenementen georganiseerd door de KVS doorgaans niet bekend bij de economen die geen lid van de KVS zijn. Figuur 10 laat zien dat respectievelijk 73 procent en 60 procent van de niet-leden bekend is met de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing. Echter, ongeveer tweederde van deze groep economen is niet bekend met de resterende vier evenementen (mede) georganiseerd door de KVS. Het percentage dat het evenement ook daadwerkelijk bezoekt ligt eveneens lager dan onder KVS-leden. Waar ongeveer de helft van de leden die bekend zijn met de Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing de evenementen ook daadwerkelijk bezoekt, ligt het aandeel onder de niet-leden op ongeveer een kwart. Het aantal niet-leden dat de KVS-jaarlezing of het KVS-Balie Miljoenennotagesprek bezoekt is verwaarloosbaar klein. Ten slotte wordt door bezoekers aangegeven dat zij er lang niet altijd van op de hoogte zijn dat het evenement door de KVS georganiseerd wordt.

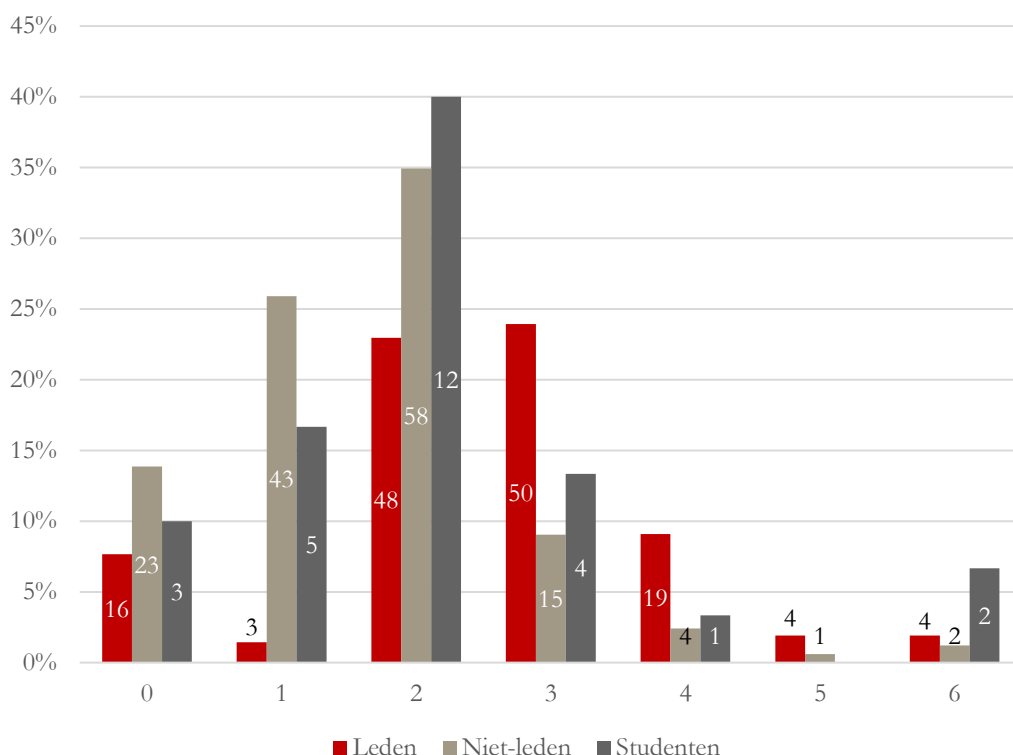
Figuur 10 De Nederlandse Economendag en de Tinbergenlezing zijn het meest bekend on-

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
De responsen zijn gestaafd aan de hand van het totaal aantal respondenten dat heeft aangegeven geen lid te zijn.

Figuur 11 laat zien dat met name KVS-leden en studenten die nog geen lid zijn, bereid zijn meerdere evenementen op jaarbasis bij te wonen. Respondenten zouden gemiddeld genomen ongeveer twee evenementen op jaarbasis bezoeken. Een klein deel van de respondenten is bereid meer dan drie evenementen op jaarbasis bij te wonen. 8 procent van de leden, 13 procent van de niet-leden en 12 procent van de studenten geeft aan überhaupt geen evenementen te willen bezoeken. Onder de leden zijn de voorkeuren omtrent het aantal bezoeken op jaarbasis variërend van één tot drie redelijk gelijkmatig verdeeld. Tevens wordt er aangegeven dat de bereidheid om evenementen te bezoeken toeneemt, indien deze meer verspreid worden over het jaar. Daarnaast worden eenzijdigheid en onvoldoende begrip voor jongeren als redenen aangehaald om minder tot geen evenementen te bezoeken.

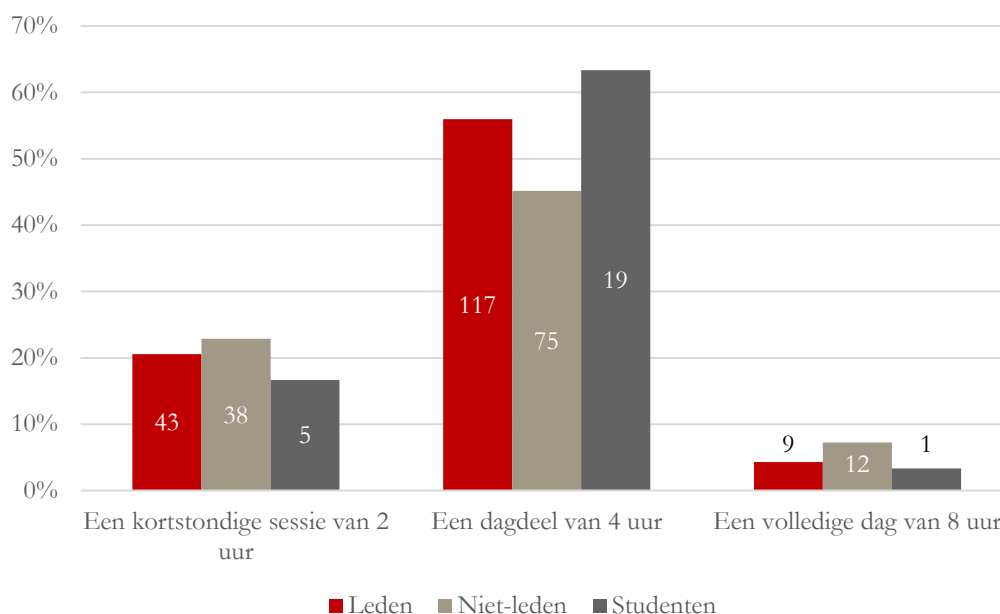
Figuur 11 De meerderheid van de respondenten zou op jaarbasis maximaal twee evenementen bezoeken
“Hoeveel evenementen zou u op jaarbasis willen bezoeken?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van 209 leden, 166 niet-leden, en 30 studenten.

Figuur 12 laat zien dat de meerderheid van de respondenten bereid is een dagdeel (vier uur) uit te trekken voor een KVS-evenement. Doorgaans hebben mensen niet de tijd om een volledige dag te besteden aan een dergelijke activiteit. De Nederlandse Economendag vormt hier voor velen echter een uitzondering op. Een activiteit van slechts twee uur wordt daarentegen vaak als te kort geacht om op te wegen tegen de reistijd om het evenement te bereiken. Als alternatief wordt er voorgesteld om meer evenementen in de avonden of op verschillende locaties in het land plaats te laten vinden.

Figuur 12 De meerderheid heeft een voorkeur voor kortere evenementen die een dagdeel in beslag nemen
“Hoeveel tijd zou u gemiddeld per evenement willen besteden?”

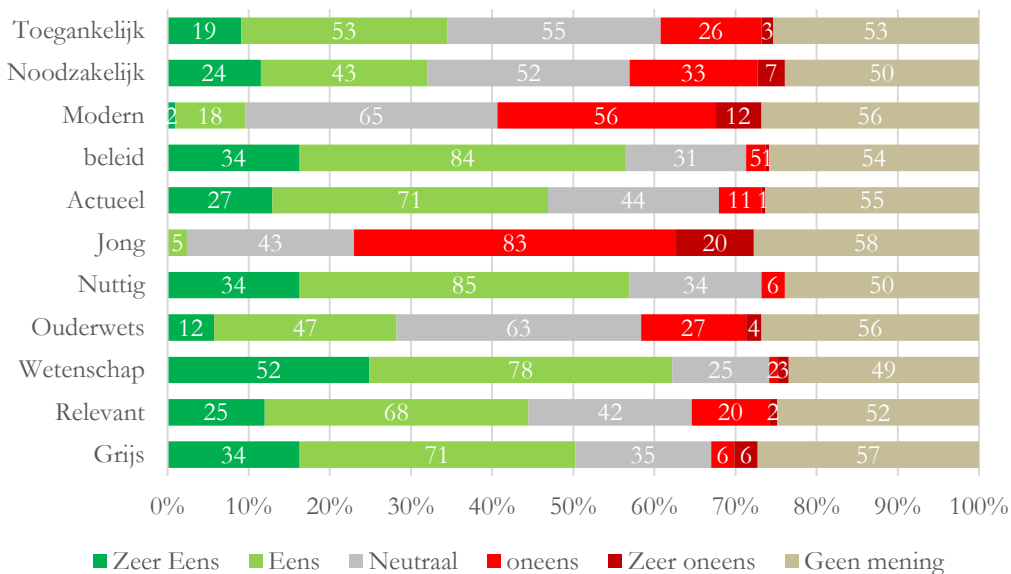

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van 209 leden, 166 niet-leden, en 30 studenten.

2.4 Beeld en toekomstvisie

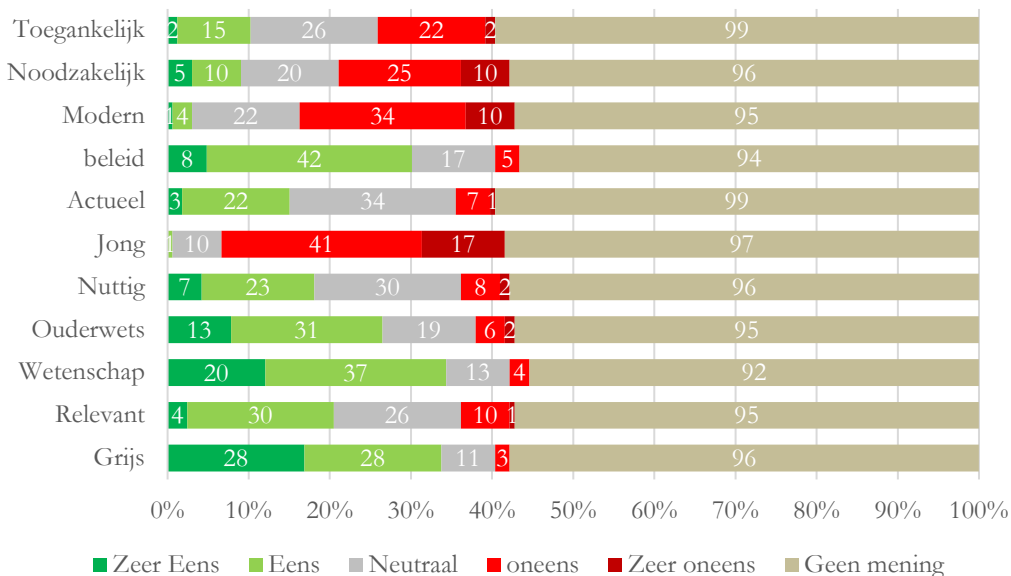
Het profiel van de KVS is niet voor alle respondenten gelijk. De Figuren 13 en 14 laten zien dat de KVS het meest in verband wordt gebracht met de kernbegrippen “beleid” en “wetenschap”. Leden van de KVS ervaren de beroepsvereniging ook als zeer nuttig. Echter, zowel de leden als de niet-leden zien de KVS ook als een “grijze” vereniging. Mensen die daarentegen geen lid van de vereniging zijn, hebben tevens het beeld dat de KVS niet noodzakelijk en toegankelijk is. Opvallend genoeg achten de niet-leden de KVS niet jong, maar wel modern. Toch blijkt dat meer dan de helft van de ondervraagden geen duidelijk beeld heeft bij de vereniging en daarom de vraag ook niet beantwoordt heeft. Sommigen bestempelen de naam van de vereniging als ‘ouderwets’ en pleiten een ‘hippe’ en ‘moderne’ uitstraling, waar anderen de vereniging als ‘professioneel’ en ‘statig’ omschrijven en de aantrekkelijke ouderwetsheid koesteren.

Figuur 13 KVS-leden associëren de KVS het meest met “beleid”, “wetenschap”, “nuttig” en “grijs”
“Welk beeld heeft u bij de KVS?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van de respondenten die hebben aangegeven lid van de KVS te zijn.

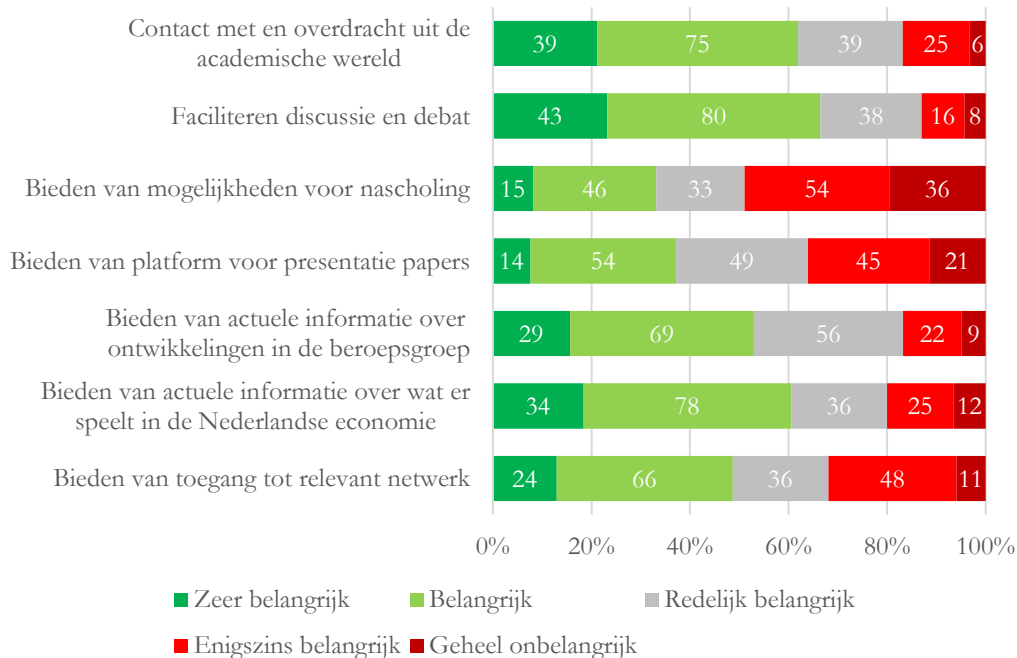
Figuur 14 Niet-leden associëren de KVS het meest met “wetenschap”, “beleid”, en “grijs”
“Welk beeld heeft u bij de KVS?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van de respondenten die hebben aangegeven geen lid van de KVS te zijn.

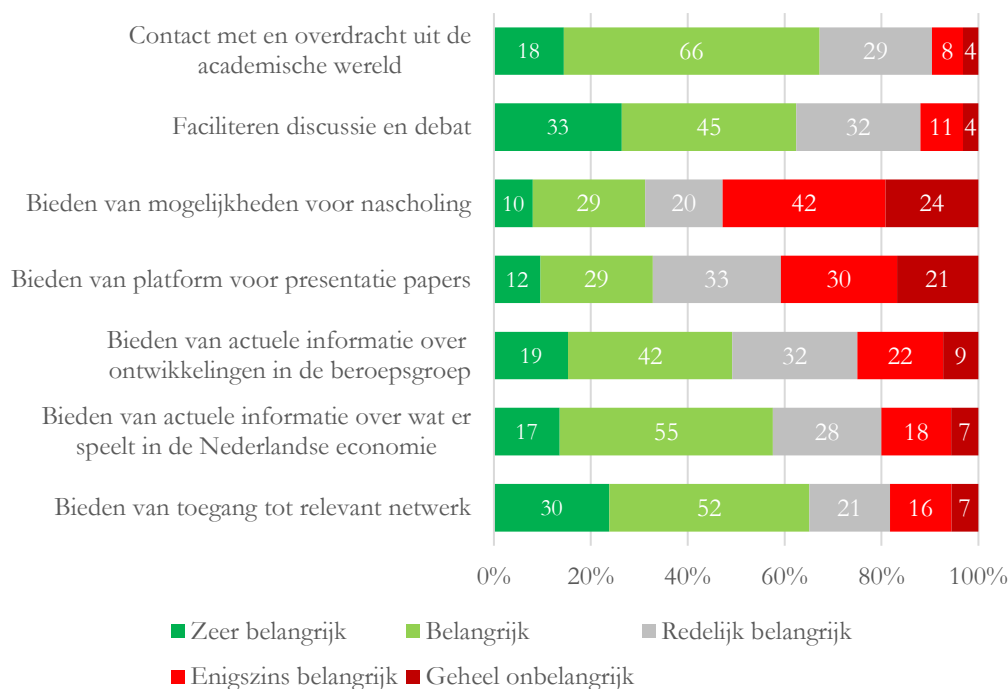
Voor leden is het faciliteren van discussie en debat erg belangrijk, terwijl niet-leden het contact met en de kennisoverdracht vanuit de academische wereld belangrijker achten. In Figuur 15 is te zien dat leden van de KVS tevens de toegang tot een relevant netwerk en het aanbod van actualiteiten in de economie en beroepsgroep waarderen. Het bieden van een platform voor de presentatie van papers en de mogelijkheid tot nascholing worden minder belangrijk geacht. In de enquête wordt erop gewezen dat er meerdere (betere) alternatieven voor presentatie en nascholing voorhanden zijn. Zoals te zien in Figuur 16 is het beeld voor niet-leden van de KVS vergelijkbaar. Echter, niet-leden vinden het contact met de academische wereld en de toegang tot een relevant netwerk relatief belangrijker, terwijl er in verhouding minder interesse is in de actualiteiten en de mogelijkheden tot nascholing en presentatie van papers. Daarnaast wordt de Nederlandse Economendag zeer gewaardeerd. Ten slotte is er ook nog een deel dat lid is van de KVS enkel omdat ze de vereniging een warm hart toedragen en verder niet meer actief zijn in het economisch vakgebied.

Figuur 15 KVS-Leden vinden de faciliterende functie van discussie en debat erg belangrijk
“In welke mate vindt u de onderstaande stellingen belangrijk?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van de respondenten die hebben aangegeven lid van de KVS te zijn.

Figuur 16 Voor niet-leden is het contact met en overdracht uit de academische wereld erg belangrijk
“In welke mate vindt u de onderstaande stellingen belangrijk?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van de respondenten die hebben aangegeven geen lid te zijn van de KVS.

Tweederde van de respondenten geeft aan dat de KVS meer zou moeten doen op het gebied van eigenstandige publicaties, het opzetten van een congres voor academici en het opzetten van een internationaal netwerk.

Figuur 17 laat verder nog zien dat de minste aandacht uit hoeft te gaan richting het uitnodigen van internationale topsprekers en het faciliteren van discussie. In het geval van mogelijke verbeterpunten zijn de leden en niet-leden van de KVS redelijk gelijkgesteld.

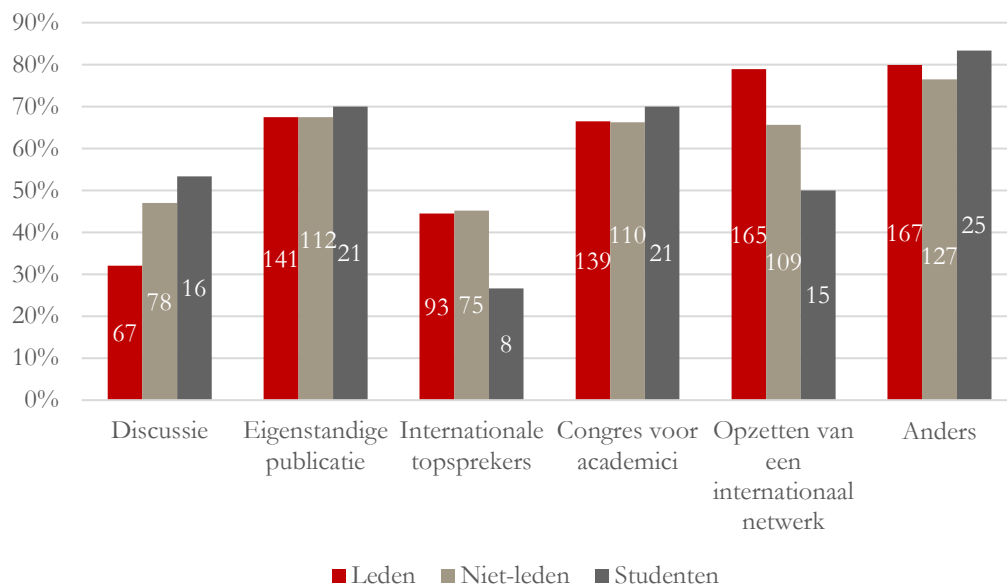
Er is behoefte aan een sterkere verbinding tussen wetenschap en beleid, meer aandacht voor jonge(re) economen en meer discussies waarin niet alleen macro-economische thema's aan bod komen. Belangrijk hierin is dat er gelet wordt op diversiteit binnen de deelnemers aan het debat om eenzijdigheid te voorkomen. Om naast de jonge(re) economen ook de economen buiten de Randstad beter te bedienen kan er gedacht worden aan een online platform om discussies te faciliteren en uitwisseling van informatie mogelijk te maken.

Doordat beleidsvragen niet altijd goed aansluiten bij academische interesses is de belangstelling van wetenschappers voor evenementen relatief gering. Aan de andere kant hebben de inzichten van academici vaak onvoldoende directe relevantie voor beleidsmakers. Een manier om verbinding te leggen tussen wetenschap en beleid is door economiestudenten te enthousiasmeren voor het vakgebied van economisch beleid. De KVS-evenementen lenen zich hier goed voor en de Nederlandse Economendag is bij uitstek een moment waarop wetenschap en beleid elkaar treffen.

De interesses binnen de doelgroep zijn divers. De KVS probeert aan deze diversiteit recht te doen, maar moet ook keuzes maken. Indien de doelgroep met name uit academici bestaat, ligt het opzetten van een congres of het vaker uitnodigen van internationale topsprekers meer voor de hand. Indien de KVS een organisatie tracht te zijn die mensen uit beleid en wetenschap verbindt, zal de focus meer op het faciliteren van discussies en debat moeten komen te liggen.

Er kan gedacht worden aan een aantal nieuwe activiteiten om een jonger publiek aan te spreken. Het accent zou dan meer moeten liggen op leren en ontwikkelen. Denk hierbij aan activiteiten die meer zijn gericht op jongeren, zoals een Jongeren Nederlandse Economendag, of een congres waarin “professional development workshops (PDW’s)” worden aangeboden.

Figuur 17 De meerderheid van de respondenten geeft aan dat de KVS meer zou moeten doen op het gebied van eigenstandige publicaties en het opzetten van zowel een congres voor academici als een internationaal netwerk
“Wat zou de KVS meer moeten doen?”

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2018)
 Op basis van 209 leden, 166 niet-leden en 30 studenten

3 Fase 2: Focusgroepen

In de tweede fase van het onderzoek zijn er focusgroepen opgezet, aangevuld met diepte-interviews. Bij het opzetten hiervan stond de diversiteit van de deelnemers voorop om de KVS vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Deelnemers aan de focusgroepen/interviews zijn werkzaam bij ministeries, gemeentes, universiteiten en de Nederlandsche Bank. Tevens waren er studenten en mensen uit het bedrijfsleven aanwezig en is getracht een juiste balans tussen man en vrouw te vinden. De gesprekken met de deelnemers zijn samengevat in het volgende hoofdstuk. Het hoofdstuk begint met de reden waarom mensen zich bij een beroepsvereniging als de KVS zouden aansluiten. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de diversiteit binnen de vereniging en mogelijke manieren waarop de aanwas van nieuwe leden een impuls kan krijgen.

3.1 De KVS als beroepsvereniging

KVS-leden zijn lid geworden door deelname aan een evenement, vanwege interesse in nieuwe ontwikkelingen en discussies, uit vanzelfsprekendheid of vanuit een faculteitsvereniging. Meerdere mensen geven aan in hun studententijd of tijdens het schrijven van een proefschrift lid te zijn geworden. Als student, promovendus of wetenschappelijk medewerker was het een aantal decennia geleden vanzelfsprekend om lid te worden van de KVS. Dit is een argument voor een actievere benadering van studenten via studie/faculteitsvereniging, eventueel in combinatie met een gereduceerd instaptarief.

Waar in het verleden men “gewoon” lid werd van een vereniging omdat het erbij hoorde, is dat tegenwoordig minder het geval. De concurrentie om de (vrije-)tijd van potentiële leden is groter, waardoor een KVS-lidmaatschap minder vanzelfsprekend is geworden. Een bijkomend probleem is dat de baten van de KVS ervaringsgoederen zijn en zich derhalve lastig laten meten. Een kosten-baten-analyse valt daarom (op voorhand) bijna altijd negatief uit. Om deze reden kan een gereduceerd (studenten)tarief of een lager tarief in het eerste jaar uitkomst bieden: deze verlaagt tijdelijk de kosten, zodat economen eerder geneigd zijn lid te worden en zodoende de daadwerkelijke baten ervaren.

De KVS en haar activiteiten bieden een goede mogelijkheid om op de hoogte te blijven van nieuwe economische ontwikkelingen en (beleids)discussie en om nieuwe inzichten op te doen. Echter, de vergelijking van de KVS/ESB wordt getrokken met de hedendaagse kranten: een groot deel van inhoud wordt tegenwoordig reeds verkregen via een ander kanaal. Wat er in de krant staat wordt niet altijd meer als ‘nieuws’ opgevat. Deze ervaring hebben de leden soms ook met de informatieverstrekking via de KVS/ESB.

Betreffende de concurrentie van andere evenementen van andere commerciële partijen zijn de leden van de focusgroepen het unaniem eens: deze zijn interessant, maar simpelweg minder aantrekkelijk omdat de prijzen daar aanzienlijk hoger liggen. De activiteiten van studie- en faculteitsverenigingen aan de andere kant zijn gericht op carrièreperspectieven en dienen doorgaans een ander doel. Wat vaak ontbreekt op dergelijke ‘banenmarkten’ is de inbreng van organisaties bedreven met

economisch beleid. Er wordt aangegeven dat de KVS hier een bemiddelende rol in zou kunnen spelen.

De koppeling van de KVS met de ESB wordt als verwarrend gezien en de meningen hierover lopen uiteen. Aan de ene kant zien sommigen de KVS als een toevoegsel op de ESB zonder een hele hoge meerwaarde. Aan de andere kant hebben veel mensen reeds toegang tot de ESB en voegt een ‘tweede’ abonnement op het vakblad niet zoveel toe aan een lidmaatschap van de KVS. Mensen komen door tijdsdruk al niet altijd aan het lezen van de ESB toe, zeker niet indien het blad op kantoor ligt. Desondanks zijn veel mensen niet bereid extra te betalen voor een blad waar ze in theorie al toegang toe hebben. Daarnaast veroorzaakt de koppeling enige verwarring, omdat het voor velen onduidelijk is wat het lidmaatschap precies inhoudt en waar men voor betaalt.

Eén van de deelnemers trekt de vergelijking met de (beroeps)vereniging Waternetwerk. Volgens de deelnemer is deze beroepsvereniging nauwer betrokken bij haar leden dan de KVS. Zo worden er bijvoorbeeld regelmatig mentorgroepen georganiseerd. Deelname aan deze mentorgroepen is in dit vakgebied nagenoeg noodzakelijk om carrière te kunnen maken. Bij de KVS is zowel deze nauwe band als noodzaak er niet, waardoor economen ook minder snel geneigd zijn lid te worden.

De wisselwerking tussen wetenschap, beleid en maatschappij is onvoldoende ontwikkeld. De KVS zou een brug kunnen vormen door maatschappelijke debatten verder te brengen met economische argumenten en solide onderbouwing.

3.2 Diversiteit en Ledenwerving

De focusgroepen zijn het erover eens dat er zonder problemen een bredere groep economen aangesproken kan worden. Evenementen moeten zich dan wel goed op een bepaalde groep richten, zodat duidelijk is voor wie het evenement het meest relevant is. Studenten geven aan dat ze aan de ene kant geïnspireerd raken door het contact met gevestigde economen op evenementen, maar aan de andere kant hebben zij ook het gevoel altijd op de tenen te moeten lopen om niet voor de “ouderen” onder te hoeven doen. Dit vormt met name een probleem wanneer een bepaalde mate van interactie is vereist. In dat geval wordt het debat liever aangegaan met generatiegenoten. Bij een “passieve” activiteit is het contact met andere jonge(re) economen minder van belang.

Zolang er minder vrouwen in het economisch vakgebied opereren, zullen de mannen naar verwachting ook de overhand houden binnen het ledenbestand. Er wordt aangegeven dat vrouwen altijd welkom zijn op evenementen en bij de vereniging, maar dat ze niet altijd op de uitnodigingen ingaan. Zolang dit niet gebeurt houden ze de onbalans zelf in stand. De vraag is echter waarom vrouwen zich niet aangetrokken voelen tot de KVS. Als mogelijke oplossing wordt gesuggereerd dat een groter aandeel vrouwen in de bestuurlijke organen of meer vrouwelijke sprekers de drempel voor andere vrouwelijke economen om lid te worden verlaagt. Daarnaast wordt er aangegeven dat er vaak een “betweterige sfeer” hangt rondom debat en discussie en dat deze vaak redelijk heftig verlopen. Er wordt gesuggereerd dat deze sfeer eventueel minder aantrekkelijk is voor de vrouwelijke economen.

De vrouwelijke deelnemers aan de focusgroepen/interviews beamen dat zij geen voorkeur hebben voor de felle en oververhitte discussies die gemiddeld genomen vaker onder mannen schijnen voor te komen. Het feit dat het ledenbestand, de bestuursorganen en het aantal sprekers op evenementen worden gedomineerd door mannen wordt door veel vrouwen gezien als een gemiste kans, maar weerhoudt hen er doorgaans niet van zich aan te sluiten bij de KVS. Zij zien de eenzijdigheid die ontstaat binnen het “mannenbolwerk”⁵ als een prikkel om een gesprek, activiteit of organisatie van nieuw elan te voorzien.

De focusgroepen zijn het erover eens dat er meer jonge economen of studenten aangetrokken dienen te worden. Eén van de middelen die hiervoor ingezet kan worden is een studentenprijs of een gereduceerd instaptarief in combinatie met een actievere ledenwerving op universiteiten via studie-, studenten-, faculteits- en alumniverenigingen. Daarnaast vereist dit meer afwisseling in de activiteiten zodat er beter wordt aangesloten bij de wensen van verschillende groepen.

Er wordt geopperd een carrièretraject binnen de KVS te starten. Als voorbeeld wordt een Junior Nederlandse Economendag aangehaald waar jonge economen zich kunnen oriënteren op de banenmarkt, om later door te groeien tot senior om het (academische) netwerk uit te breiden en deel te nemen aan (beleids)discussies bij de bestaande evenementen van de KVS.

Een andere deelnemer voegt hieraan toe: “Jongeren worden steeds mobieler en bedrijven vinden het steeds lastiger om het juiste personeel te vinden. Voordat de Nederlandse Economendag bestond was er al een evenement opgezet voor andere jonge economen. Deze aio’s konden op dit evenement ervaring opdoen voor een groter congres. Denk hierbij aan het oefenen van het geven van een lezing aan een groter publiek. Omdat aio’s doorgaans erg op zichzelf aangewezen waren, was een dergelijke bijeenkomst een mooie gelegenheid om met gelijkgestemden van gedachten te wisselen en onderzoeksideeën te delen.”

Van alle activiteiten van de KVS wordt het economencafé het meest gewaardeerd door jonge economen. Dit kan als voorbeeld dienen voor het aanbieden voor verschillende activiteiten voor verschillende doelgroepen. Door zelfselectie ervaart iedereen een prettige en nuttige activiteit zonder daarbij hinder van de andere doelgroep te ondervinden.

Ondanks dat studenten veelal positief tegen de KVS aankijken, is de betalingsbereidheid niet hoog: men is niet bereid meer dan € 20 tot € 30 op jaarbasis uit te geven voor lidmaatschap. Indien de kosten voor een lidmaatschap hoger komen te liggen, dient er ook meer geboden te worden dan enkel de (versoepelde) toegang tot evenementen.

De economische faculteitsvereniging van de Universiteit van Utrecht schijnt vaak aan te geven op zoek te zijn naar een spreker voor een evenement. De KVS heeft uiteraard een groot netwerk met tal van sprekers en zou hier een rol in kunnen spelen. Er zou op deze manier aansluiting kunnen ontstaan tussen de KVS en de faculteitsverenigingen om leden te werven. Studenten die aangesloten zijn bij actieve studieverenigingen noemen hun lidmaatschap nuttig en vinden het jammer als hun netwerk wegvalt na afstuderen.

⁵ Geciteerd uit de toelichtingen bij de enquête.

Eén van de deelnemers geeft aan dat er voor de KVS niet heel veel meer ruimte is om haar rol binnen de Nederlandse economie verder te vergroten na bovengenoemde aanpassingen. Er werken simpelweg te weinig mensen bij de beroepsvereniging om haar status op korte termijn aanzienlijk verder te vergroten. Een grootschalige collegetour in samenwerking met alle Nederlandse universiteiten wordt als voorbeeld gegeven van een optreden dat als zeer interessant wordt beschouwd, maar waarvan de KVS dient te accepteren dat het organiseren ervan uitdagend is.

Er hoeft niet per se een hogere nadruk op Nederlandse economen in het buitenland of buitenlandse economen in Nederland gelegd te worden, aangezien zij doorgaans de connectie met het Nederlandse beleid missen. “Het is ook bijna niet te doen voor buitenstaanders om niet-triviale opmerkingen te maken”. Wat de status van een econoom ook is, de kennis en expertise ontbreekt doorgaans om een doorgronde eyeopener te bieden op het beleidsgebied van een ander land. Aan de andere kant kan het wel interessant zijn om de Nederlandse economen die veel in contact staan met de ‘groten der aarde’ met elkaar in discussie te laten gaan in het kader van kennisdeling.

Iedereen is het erover eens dat de focus op Nederland dient te blijven liggen. Wel kan gekeken worden naar internationale ontwikkelingen en hoe deze op nationaal niveau zijn toe te passen. Hiervoor zou er bijvoorbeeld contact gezocht kunnen worden met buitenlandse beroepsverenigingen om zodoende kennis te delen. Daarnaast zou dit eventueel een brug kunnen vormen voor Nederlandse economen die internationale contacten willen opdoen, ook al zijn de meesten het erover eens dat er verscheidene andere wegen zijn om als econoom de internationale horizon te verbreden.

Indien men zelf aan het roer van de KVS zou staan zou er een aantal dingen veranderen binnen de beroepsvereniging. Op het gebied van ledenwerving onder jonge economen kan er gedacht worden aan prijsdifferentiatie en zou er in samenwerking met studie- en faculteitsverenigingen een carrièrepad opgericht kunnen worden, zodat er ook daadwerkelijk van een echte beroepsvereniging gesproken kan worden. Een suggestie is het oprichten van de “Jong KVS”- commissie die verantwoordelijk is voor een aantal activiteiten. Aangeraden wordt om deze commissie de taak mee te geven om voor het daaropvolgende jaar een aantal nieuwe commissieleden te werven. Zo zullen de jonge economen zich automatisch meer betrokken voelen bij de vereniging en gezien het relatief grote aantal vrouwen binnen deze doelgroep, zal het gebrek aan diversiteit in het ledenbestand eventueel afnemen.

Daarnaast zou er meer contact gezocht moeten worden met het bedrijfsleven om niet enkel academici en beleidsmakers te bedienen en zou er getracht moeten worden het snijvlak tussen beleid, wetenschap en maatschappij beter op te zoeken.

Verder zou er intensiever gewerkt moeten worden met interessante “hot topics”. Hierbij moet gedacht worden aan een serie discussiemomenten om een specifiek onderwerp meer uit te diepen. Op deze manier valt meer te leren over een bepaald onderwerp, ook voor mensen die vanuit een ander vakgebied dan economie komen. Er wordt een vergelijking getrokken met het concept van de correspondent waarin ontwikkelingen over een bepaald onderwerp gedurende een “langere” periode gevolgd kunnen worden.

Er zouden evenementen opgezet kunnen worden enkel gericht op de ‘pure’ leden om een bepaalde mate van exclusiviteit te genereren en bepaalde leden iets extra’s te bieden. Over de invulling van het begrip “pure” leden moet nog wel nagedacht worden, maar hierbij kan er gedacht worden aan mensen die zich actief inzetten voor de KVS of een bepaald aantal evenementen binnen een bepaalde tijdsperiode bezoeken. Een vergelijking wordt hierbij gemaakt met het systeem bij de juristen, waarin er ieder jaar een bepaald aantal punten behaald dient te worden middels het bezoeken van soortgelijke evenementen.